

Uitgebreide toelichting van het meetinstrument

Awareness Questionnaire (AQ)

Maart 2022

Review: 1. JB Grondal

2. D Ummels

Invoer: ML Bokhorst

1 Algemene gegevens

	Het meetinstrument heeft betrekking op de volgende categorieën
Lichaamsregio	Overige
Aandoening (ICD)	Zenuwstelsel en zintuigen (CVA; Traumatisch hersenletsel)
Domein 'Menselijk functioneren' (ICF)	Mentale functies

- *Korte beschrijving* → De Awareness Questionnaire is ontwikkeld voor het meten van beperkingen in het zelfbewustzijn na traumatisch hersenletsel. Het instrument bestaat uit drie delen die respectievelijk door de persoon met hersenletsel, een familielid/partner en een behandelaar die bekend is met de patiënt worden ingevuld. Binnen elk deel worden de mogelijkheden van de persoon met hersenletsel om verschillende taken uit te voeren na het hersenletsel vergeleken met de mogelijkheden daartoe voor het hersenletsel. Het gaat hierbij om motorisch/sensorisch functioneren, cognitief functioneren en gedragsmatig/ affectief functioneren. De verschillen in scores tussen patiënt en familie/behandelaar kunnen bekeken worden om inzicht te krijgen in zelfbewustzijn. Het instrument is ontwikkeld en gevalideerd voor het meten van beperkingen in zelfbewustzijn, maar kan ook de voornaamste zorgen of gebrek aan zorg identificeren in onderdelen van het functioneren, waar bij de behandeling rekening mee kan worden gehouden.¹
- *Doelgroep* → Oorspronkelijk voor personen met traumatisch hersenletsel. Het instrument is mogelijk ook geschikt voor andere soorten van verworven hersenletsel, zoals intercerebrale bloeding, hersentumoren en anoxie.
- *Auteur:*
 - ✓ *Oorspronkelijke versie* → Sherer M (1998)^{2,3}
 - ✓ *Nederlandse versie* → Geurtsen GJ (2005)

2 *Doel van het meetinstrument*

- Prognostisch
- Inventariserend
- Evaluatief/effectiviteit

3 *Soort / vorm van het meetinstrument*

- Vragenlijst
- *Opbouw* → De drie delen voor patiënt, familielid/partner en behandelaar bevatten elk 17 vergelijkbare items. Het deel van de behandelaar bevat daarnaast nog één algemeen item over de mate waarin het zelfbewustzijn is aangedaan.
Binnen de 17 items worden drie subschalen voor functioneren onderscheiden: motorisch en sensorisch (4 items); cognitief (7 items); gedragsmatig/affectief (6 items)
- *Meetniveau* → per item: wijze score: 5-puntsschaal, van 1=veel slechter (dan pre-morbide) tot 5=veel beter; meetniveau ordinaal
Het 18e item uit de behandelaarslijst wordt gescoord op een 5-puntsschaal van 1=compleet tot 5=helemaal niet; meetniveau ordinaal
- *Meetniveau* → per subschaal: wijze score: de scores van 1-5 op de items van de subschaal sommeren voor elk van de drie delen (patiënt, familielid/partner, behandelaar) afzonderlijk; meetnivo ordinaal
- *Meetniveau* → totaalscore: wijze score: (17-85) = somscore van de scores op de 17 items die in alle drie de delen worden bevroegd.
Er kunnen vier indexen voor de mate van zelfbewustzijn worden berekend:
 - 1) verschilscore tussen patiënt en familielid/partner
 - 2) verschilscore tussen patiënt en behandelaar
 - 3) scores van de patiënt op de cognitieve items kunnen vergeleken worden met scores op neuropsychologische testen.
 - 4) directe scoring van de beperkingen in zelfbewustzijn door de behandelaar (item 18)

4 *Verkrijgbaarheid*

- *Opvraagbaar bij* → www.meetinstrumentenzorg.nl
- *Geschatte kosten* → gratis te downloaden
- *Copyright* → ja

5 *Methodologische kwaliteit*

Gegevens over de methodologische kwaliteit staan in de volgende reviews:

- Smeets SM, Ponds RW, Verhey FR, van Heugten CM. Psychometric properties and feasibility of instruments used to assess awareness of deficits after acquired brain injury: a systematic review. 2012⁴
- Hellebrekers D, Winkens I, Kruiper S, van Heugten C. Psychometric properties of the awareness questionnaire, patient competency rating scale and Dysexecutive Questionnaire in patients with acquired brain injury. 2017⁵

- Ownsworth T, Flemming J, Doig E, Shum DHK, Swan S. Concordance between the Awareness Questionnaire and Self-Awareness of Deficits Interview for identifying impaired self-awareness in individuals with traumatic brain injury in the community. 2019⁶

6 *Hanteerbaarheid / feasibility*

- *Taal* → origineel Engels, vertaling Nederlands
- *Benodigdheden* → invulformulier
- *Randvoorwaarden* → Mensen met traumatisch hersenletsel moeten die mogelijkheden die ze voor en na het letsel hadden kunnen vergelijken. Het familielid/partner moet iemand zijn die de patiënt voorafgaand aan het letsel goed kende. Het instrument wordt meestal afgenomen door een klinisch neuropsycholoog, maar kan ook door anderen worden afgenomen die getraind zijn in afname van vragenlijsten bij de betreffende populatie.¹
- *Benodigde tijd* → 10 minuten
- *Gebruikershandleiding* → ja, een beperkte handleiding van de engelstalige versie¹

7 *Normgegevens*

- *Uitkomstklassen en normgegevens* →
 < 20 geen of milde beperkingen in zelfbewustzijn
 20-29 matige beperkingen in zelfbewustzijn
 > 29 ernstige beperkingen in zelfbewustzijn

Een score van 51 betekent dat het functioneren van de patiënt wordt beoordeeld als zijnde gelijk aan het niveau van functioneren voor het letsel.⁷

- Score patiënt minus score behandelaar/familielid: een negatieve score betekent dat de behandelaar/familielid de patiënt als beter functionerend beoordeelt dan de patiënt zichzelf beoordeelt, terwijl een positieve score betekent dat de patiënt zichzelf beter beoordeelt dan de behandelaar/familielid, hetgeen op beperkingen in het zelfbewustzijn duidt.⁷
 Voor fysiek functioneren (motorisch/sensorisch) hangt de beoordeling van de patiënt sterker samen met die van familielid/partner en met die van behandelaar, dan voor niet-fysiek functioneren. Scores van familielid/partner correleren significant met die van behandelars.⁷

8 *Overige gegevens*

- Verschilscores tussen patiënt en behandelaar blijken een meer valide maat voor beperkingen in het zelfbewustzijn te zijn dan verschilscores tussen patiënt en familielid.³
- Er is ook een AQ voor kinderen, de Pediatric Awareness Questionnaire. Deze is echter niet afgeleid van de AQ.⁸
- De AQ is ook opgenomen in de Rehabilitation Measures Database.⁹

9 *Literatuurlijst*

1. Sherer M. The Awareness Questionnaire. The Center for Outcome Measurement in Brain Injury, 2000. <http://www.tbims.org/combi/aq/>
2. Sherer M, Bergloff P, Boake C, High W, Levin E. The Awareness Questionnaire: factor structure and internal consistency. *Brain Injury*. 1998;12(1):63-68.
3. Sherer M, Hart T, Nick TG. Measurement of impaired self-awareness after traumatic brain injury: a comparison of the Patient Competency Rating Scale and the Awareness Questionnaire. *Brain Injury*. 2003;17(1):25-37.
4. Smeets SM, Ponds RW, Verhey FR, van Heugten CM. Psychometric properties and feasibility of instruments used to assess awareness of deficits after acquired brain injury: a systematic review. *J Head Trauma Rehabil*. 2012 Nov-Dec;27(6):433-442.
5. Hellebrekers D, Winkens I, Kruiper S, van Heugten C. Psychometric properties of the awareness questionnaire, patient competency rating scale and Dysexecutive Questionnaire in patients with acquired brain injury. *Brain Inj*. 2017;31(11):1469-1478.
6. Ownsworth T, Flemming J, Doig E, Shum DHK, Swan S. Concordance between the Awareness Questionnaire and Self-Awareness of Deficits Interview for identifying impaired self-awareness in individuals with traumatic brain injury in the community. *J Rehabil Med*. 2019.13;51(5):376-379.
7. Sherer M, Hart T, Nick TG, Whyte J, Thompson RN, Yablon SA. Early impaired self-awareness after traumatic brain injury. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*. 2003;84(2):168-176.
8. Lloyd O, Ownsworth T, Flemming J, Zimmer-Gembeck MJ. Development and preliminary validation of the Paediatric Awareness Questionnaire for children and adolescents with traumatic brain injury. *Child Neuropsychol*. 2018 Jul;24(5):702-722.
9. Shirely Ryan Abilitylab. Rehabilitation Measures Database. Awareness Questionnaire. Available from: <https://www.sralab.org/rehabilitation-measures/awareness-questionnaire>
[Geraadpleegd 2022 maart 09]